

Kohtuasi C-458/21

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

22. juuli 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Kúria (Ungari kõrgeim kohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

17. juuni 2021

Apellant:

CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt.

Vastustaja apellatsioonimenetluses:

Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (riigi maksu- ja tolliameti vaiete direktoraat, Ungari)

KÚRIA (Ungari kõrgeim kohus)

[...]

määrus

[...]

Vaidluse ese: halduskaebus maksuvaidluses

Apellatsioonkaebuse esitaja: vastustaja esimeses astmes

Vastuapellatsioonkaebuse esitaja: kaebaja esimeses astmes

[...]

Resolutsioon

Kúria (Ungari kõrgeim kohus) [...] algatab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 [esimese lõigu] punkti b alusel Euroopa Liidu Kohtus eelotsusemenetluse nõukogu [28. novembri 2006. aasta] direktiivi 2006/112/EÜ

[mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi] artikli 132 lõike 1 punkti c tõlgendamise kohta.

Kúria (Ungari kõrgeim kohus) palub Euroopa Kohtult, eelotsusetaotlust esitades vastust järgmisele küsimusele:

Kas [nõukogu 28. novembri 2006. aasta] direktiivi 2006/112/EÜ[, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi] artikli 132 lõike 1 punkti c tuleb tõlgendada nii, et käibemaksust on vabastatud teenus, mida kasutab [kindlustusselts] selleks, et:

- kontrollida kindlustatud isikul diagnoositud raske haiguse diagnoosi õigsust, ja
- otsida parimaid kättesaadavaid tervishoiuteenuseid kindlustatud isiku ravimiseks ning
- juhul kui see on kindlustuspoliisiga kaetud ja kindlustatud isik seda taotleb, tagada, et raviteenust osutatakse välisriigis?

[...] [liikmesriigi õiguse menetlust käsitlev osa]

Põhjendus

Põhikohtuasja faktilised asjaolud

[1] Kaebaja, kindlustusselts turustab alates 2012. aasta septembrist hulka ravikindlustus- ja elukindlustustooteid, mille raames ta võtab teatud tingimustel kohustuse tagada ravi välismaal, kui kindlustatud isikul on üks viiest järgmisest raskest haigusest: vähk, südamearterite šunteerimine, südameklappide probleemid, neurokirurgia ning elusdoonori elundite ja kudede siirdamine. Kindlustuspoliisi eritingimused on kindlaks määratud dokumendis „Tervisekindlustuse Best Doctors® eritingimused“ (edaspidi „eritingimused“). Eritingimuste punkti 4 alapunkti a kohaselt on välismaal raviteenuste kasutamise eeltingimuseks InterConsultation'i (ehk „teise meditsiinilise arvamuse“, nagu seda on eritingimustes nimetatud, edaspidi „IC“) kasutamine. FindBestCare (edaspidi „FBC“) kuulub välismaal ravi saamise hulka. Eritingimuste punkti 2 alapunktis p on kirjeldatud IC-d, selle dokumendi punkti 2 alapunkt m sisaldab FBC mõiste määratlust ja punktis 13 on kirjeldatud kindlustuskatte taotlemise menetluse etappe.

[2] Kaebaja sõlmis 13. septembril 2012 kindlustusteenuste osutamiseks koostöölepingu (edaspidi „koostööleping“) rahvusvahelise ettevõtjate kontserni Best Doctors® Hispaania liikmega Best Doctors España, S.A.U. (edaspidi „Hispaania äriühing“) patentitud meditsiiniteabeteenuse „Best Doctors®“ kasutamiseks. Selle lepingu kohaselt koosnevad niinimetatud

Best Doctors'i teenused kahest osast: IC ja FBC. IC raames vaatavad Best Doctors®-i arstid kindlustatud isiku terviseandmed neile saadetud dokumentide alusel uuesti läbi, et kontrollida, kas kindlustatud isikul on õigus kindlustusteenustele. Lepingu kohaselt ei ole võimalik teenuseid kasutada ägeda haiguse korral või haiguse korral, mida „kohalik“ tervishoiutöötaja ei ole veel uurinud. FBC teenuse raames lepib Hispaania äriühing juhul, kui kindlustatud isiku kindlustus sellise katte tagab, meditsiiniteenuste osutajatega kindlustatud isiku nimel kokku, korraldab ravi (haiglasse kirjutamine, vastuvõtuajad), hotellimajutuse ja reisi, tagab tervishoiuteenuse ja kontrollib, kas ravi on sobiv. Lisaks korraldab ta asjaajamise ja arstitasude maksmise meditsiiniteenuste osutajatega sõlmitud lepingute alusel. Ta ei kata reisi- ja majutuskulusid ega ravikuluseid. FBC-d ei või kasutada ravi jaoks Ungaris [koostööleping, lisa A punktid 1 ja 2].

- [3] Koostöölepingu kohaselt maksab kaebaja Best Doctors'i teenuste eest iga kindlustatud isiku kohta aastatasu sama sagedusega, nagu kindlustatud maksavad talle kindlustusmakset [koostöölepingu punkt E].
- [4] Hispaania äriühing väljastas 2012. aasta oktoobrist detsembrini teenuste eest tasumise kohta kolm arvet, mille pealt kaebaja käibemaksu ei tasunud.
- [5] Kaebaja ei olnud vaidlusalusel ajavahemikul Hispaania äriühingu pakutavat Best Doctors®-i teenust veel kasutanud, kuid oli ikkagi kohustatud kindlustusmaksleid maksma, mida ta ka tegi.
- [6] [...] 5. mai 2016. aasta otsusega, mis võeti vastu Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adó- és Vámigazgatósága (riigi maksu- ja tolliameti prioriteetne maksu- ja tollidirektoraat, Ungari; [...]) maksukontrolli tulemusel kaebaja kui kontserni maksuesindaja juures ajavahemiku 01.05.2012–31.12.2012 kohta esitatud käibedeklaratsioonide tagantjärele kontrollimiseks, määrati kaebajale maksuvahe eest juurdemakse summas 1 059 000 forintit, maksutrahv summas 529 000 forintit maksuõigusliku trahvina, viivitusintress summas 178 000 forintit ja maksukohustuste täitmata jätmise eest trahv summas 20 000 forintit.
- [7] Vastustaja, kes menetles esimese astme asutuse otsuse peale esitatud valet, muutis seda otsust [...] 14. novembri 2016. aasta otsusega osaliselt, vähendades maksutrahvi summat 376 000 forintit võrra, ning jättis [selle otsuse] ülejäänud osas muutmata.
- [8] Vastustaja tugines oma otsuses nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivile 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (edaspidi „käibemaksudirektiiv“); 2007. aasta CXXVII seaduse käibemaksu kohta (Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény, edaspidi „käibemaksuseadus“) § 37 lõikele 1, § 60 lõigetele 1 ja 2, § 85 lõike 1 punktile c, § 120 punktile b ja § 140 punktile a ning Euroopa Liidu Kohtu otsustele D. ja W, C-384/98; Ambulanter Pflegedienst Kügler GmbH,

C-141/00 ning Peter d'Ambrumenil ja Dispute Resolution Services, C-307/01.

- [9] Põhjenduse punkti 2 järgi, mida kohtuvaidlus puudutab, ei vasta Hispaania äriühingu poolt vastustajale osutatud teenus käibemaksuseaduse artikli 85 lõike 1 punktis c ette nähtud maksuvabastuse tingimustele, kuna neil kolmel arvel märgitud tasud on teatud liiki kindlasummalsed tariifid, mis ei vasta otseselt tegelikule teenuste osutamisele isiku ravimiseks või tema haiguse diagnoosimiseks, ravimiseks või välja ravimiseks. IC teenistuse raames on varasema meditsiinilise dokumentatsiooni uuesti läbivaatamise eesmärk kontrollida, kas kindlustatud isikul on õigus ravile välismaal, mille eeltingimuseks on teine meditsiiniline arvamus. Hispaania [äriühing] ei tee uuringuid haiguste diagnoosimiseks ega paku meditsiinilist ravi, vaid teeb varasemate meditsiinidokumentide alusel otsuseid ja hindab nende uuringute ja ravi tulemusi, et teha kindlaks, kas kliendi kindlustusega kaetud risk on realiseerunud. Hispaania äriühing analüüsib, hindab ja mõnikord korraldab meditsiinilisi raviteenuseid, kuid ei osuta neid, samuti ei ravi ega ravi välja haigusi või terviseprobleeme, ning teenuseid tervikuna või eraldi ei saa kvalifitseerida raviteenusteks. Arvetel märgitud majandustehingu peamist eesmärki arvestades ei saa osutatud teenuseid pidada maksuvabadeks meditsiiniteenusteks, vaid need on peamiselt ekspertiisi- ja korraldustegevus, mistõttu peab kaebaja maksma käibemaksu summas 752 000 forintit.
- [10] Kaebaja väitis maksuhalduri otsuse peale esitatud kaebuses, et see asutus on Hispaania äriühingult saadud teenuste kvalifitseerimisel eksinud, kuna Best Doctors® mitte ainult ei hinda meditsiinidokumente, vaid ka teeb täiendavaid uuringuid (näiteks saadetud koeproovide histoloogilisi uuringuid), ning tema teenused hõlmavad ka parimate välismaiste eriarstide otsimist ja nendelt arvamuse saamist, nii et nende teenuste eesmärk on patsiendi ravimine ja see, et patsient saaks kasutada parimat võimalikku ravi. IC ei ole halduskohustus, vaid selle teenuse oluline element, mis on tema kindlustusteenuste osa, ja mille raames arvamuse koostanud arst või meditsiinimeeskond, kes koostab arvamuse, tegeleb diagnoosimisega. Best Doctors®-i osutatava teenuse kõige väärtuslikum osa on see, mille eesmärk on terviseprobleemide ja haiguste diagnoosimine, mis vastab käibemaksudirektiivi artikli 132 lõike 1 punktis c sätestatud tervishoiuteenuste mõistele ja on järelikult maksust vabastatud.
- [11] Esimese astme kohus tunnistas kaebaja kaebuse osaliselt põhjendatuks ja kohustas maksuhaldurit viima läbi uue menetluse. Nimetatud kohus leidis kohtuarstilt saadud eksperdiarvamuse põhjal, mille koostamisel oli arvesse võetud pärast vaatlusaluse perioodi lõppu Best Doctors®-i koostatud ja lisatud meditsiinilisi arvamusi, et Best Doctors® raames osutatav IC on selline teenuse osutamine, mille ese on ka praktilisest aspektist otseselt ja üheselt mitte ainult inimeste tervise eest hoolitsemine, vaid ka tervise parandamine ning haiguste diagnoosimine ja ravimine. Ta leidis samuti, et

lepingud ja eritingimused ei toeta maksuhalduri hinnanguid, mille kohaselt IC peamine eesmärk on eksperdiaruande koostamine, et teha kindlaks, kas kindlustatud isikul on õigus saada täiendavaid kindlustushüvitusi. Esimese astme kohus kohustas maksuhaldurit tegema uue menetluse raames täiendavaid kontrolle.

[12] Mõlemad pooled esitasid esimese astme kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Kúriale (Ungari kõrgeim kohus).

[13] Oma apellatsioonkaebuses väidab vastustaja Euroopa Kohtu otsusele Unterpertinger, C-212/01, tuginedes, et Best Doctors®-i teenused on ravieesmärgiga vaid kaudselt seotud ning neid ei saa seega pidada maksust vabastatud teenusteks. Ta väidab, et Hispaania äriühing ei pane isikutele diagnoosi ega tegele nendega ega osuta neile ravi- või tervishoiuteenuseid.

[14] Apellant väidab vastuapellatsioonkaebuses, et esimese astme kohus hindas tõendeid ebanõistlikult, kuna tõendite alusel ja võttes arvesse ka Euroopa Kohtu otsuseid Verigen Transplantation Service International, C-156/09, ja CopyGene, C-262/08, on uut menetlust puudutavates juhistes sisalduvatele küsimustele võimalik anda järgmised vastused:

- i) kohtu hangitud ekspertarvamus kinnitab, et IC otsene ja ühene eesmärk on diagnoosimine, st et sellel on ravieesmärk ja see vastab seega maksuvabade meditsiiniteenuste sisulisele tingimusele;
- ii) koostöölepingu ja eritingimuste tõlgendusest koos selle lisadega on võimalik kindlaks teha selle õigussuhte sisu, mille alusel Best Doctors® pakub eraõiguslikule kindlustatud isikule IC teenust kindlustusteenusena, samas kui FBC-d osutatakse pärast diagnoosimist ning diagnoosimise suhtes valikulise ja lisateenusena, kohaldades Best Doctors®-i teenuste eest ühtset tariifi;
- iii) apellandi esitatud teabest ja andmetest nähtub, et IC teenus on kindlustusteenuse iseloomulik element ja et FBC on teenuse osana selle kindlustusteenuse suhtes kõrvalise tähtsusega. Sellest võib vaieldamatult järeldada, et IC täidab Best Doctors®-i osutatud kompleksteenuse põhielemendina otseselt ja üheselt ravieesmärki ning täidab seega maksuvabade meditsiiniteenuste tingimusi ja on käibemaksust vabastatud. Maksuhaldur ei pea lisatõendeid esitama.

[15] Asjas tähtsust omavad liidu õigusnormid

Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (käibemaksudirektiiv)

2. PEATÜKK

Maksuvabastused teatavate tegevuste puhul avalikes huvides

Artikkel 132

1. Liikmesriigid vabastavad käibemaksust järgmised tehingud:

- a) riiklike postiteenistuste poolt teenuste, välja arvatud reisijateveo- ja telekommunikatsiooniteenuste, osutamine ja nendega seotud kaubatarned;
- b) haiglaravi ja meditsiiniline abi ning nendega otseselt seotud tegevus, mida teostavad avalik-õiguslikud organisatsioonid või avalik-õiguslike organisatsioonidega võrreldavates sotsiaalsetes tingimustes tegutsevad haiglad, meditsiini- või diagnostikakeskused ning teised nõuetekohaselt tunnustatud sama laadi asutused;
- c) meditsiinilise abi andmine meditsiinitöötajate ja parameedikute poolt vastavalt asjaomase liikmesriigi määratlusele;

[16] Asjakohased riigisisesed õigusnormid

2007. aasta CXXVII seadus käibemaksu kohta (2007. évi CXXVII. törvény – az általános forgalmi adóról)

VI PEATÜKK

MAKSUVABASTUS

Maksuvabastus tegevuse üldise huvi tõttu

§ 85 lõige 1

Maksust on vabastatud:

[...] [kohtuasja jaoks ebaoluline õigusnorm]

- b) teenuste osutamine – samuti vigastatute ja haigete ravimine ja transport otseselt seoses nende teenustega – ning selliste teenustega otseselt seotud kaubatarned, mida teevad avalik-õiguslikud ettevõtjad tervishoiuteenuste raames;
- c) teenuste osutamine – samuti vigastatute ja haigete ravimine otseselt seoses nende teenustega – tervishoiu – sh loodusravi – tegevusalal tegutsevate isikute poolt selles staatuses;

Menetlus Kúrias (Ungari kõrgeim kohus)

[17] Kúria (Ungari kõrgeim kohus) peab poolte algatatud apellatsioonimenetluses otsustama, kas teenus, mida Hispaania äriühing kaebajale osutab, on käibemaksudirektiivi artikli 132 lõike 1 punkti c kohaselt käibemaksust vabastatud teenus.

- [18] Euroopa Liidu Kohtu praktika kohaselt määrab käibemaksudirektiiv (ja varem kehtinud kuues direktiiv) käibemaksu väga laia kohaldamisala, kuid vabastab sellest maksust teatud tegevusalad. Nimetatud vabastused kujutavad endast liidu õiguse autonoomseid mõisteid, mille eesmärk on välistada käibemaksusüsteemi liikmesriigiti erinev kohaldamine. Nimetatud maksuvabastuste eesmärk on vabastada käibemaksust üksnes direktiivis loetletud ja üksikasjalikult kirjeldatud üldist huvi pakkuvad tegevusalad. Maksuvabastuste määratlemiseks kasutatud termineid tuleb tõlgendada kitsalt, arvestades seda, et need maksuvabastused on erandid üldpõhimõttest, mille kohaselt maksustatakse käibemaksuga iga teenus, mille maksukohustuslane on tasu eest osutanud. Siiski peab nende terminite tõlgendamine olema kooskõlas maksuvabastuste eesmärkidega ning pidama kinni neutraalse maksustamise põhimõtte nõuetest, mis on ühise käibemaksusüsteemi lahutamatu osa, tagades samas, et käibemaksuvabastust käsitlevad sätted võiksid jõustuda.
- [19] Euroopa Liidu Kohtu praktikast tuleneb, et käibemaksudirektiivi artikli 132 lõike 1 punkt b (või varem kehtinud kuuenda direktiivi artikli 13 A osa lõike 1 punkt b) puudutab haiglaravis osutatavaid meditsiinilise ravi teenuseid, samas kui selle sätte punkt c puudutab väljaspool seda raamistikku kas teenuse osutaja või patsiendi elukohas või mujal osutatud raviteenuseid. Käibemaksudirektiivi artikli 132 lõike 1 punktis c kasutatud mõiste „meditsiinilise abi andmine“ hõlmab ka teenuseid, mille eesmärk on haigusi või terviseprobleeme diagnoosida, ravida ja võimaluse korral välja ravida; sellest ei saa siiski tingimata järeldada, et teenuse ravieesmärki tuleb mõista eriti kitsendavas tähenduses.
- [20] Kohtupraktika kohaselt on käibemaksust vabastatud meditsiinilised läbivaatused või vere- või uriiniproovide võtmine haiguse esinemise kontrollimiseks tööandjate või kindlustusandjate palvel või reisimisvõimelisuse meditsiiniline kontroll, kui selliste teenuste põhiline eesmärk on asjaomase isiku tervise kaitse (kohtuasi Peter d’Ambrumenil ja Dispute Resolution Services, C-307/01). Käibemaksust on vabastatud teenus (kõrvalabi ja koduhooldusteenused), mis on seotud kapitaliühingu poolt kvalifitseeritud õenduspersonaliga ambulatoorse ravi teenuste raames osutatava terapeutilise abiga (kohtuasi Ambulanter Pflegedienst Kügler GmbH, C-141/00), ning telefoni teel osutatavad teenused, mis seisnevad tervise- ja haigustealases nõustamises, tingimusel et neid osutatakse ravi eesmärgil (kohtuotsus X GmbH (telefoni teel nõustamise käibemaksuvabastus), C-48/19).
- [21] Euroopa Liidu Kohus on samas jätnud maksuvabastuse kohaldamisalast välja meditsiinilise arvamuse koostamise või arsti osutatud teenused, mille eesmärk on kontrollida, kas seaduslikke või lepingulisi tingimusi on täidetud, või mis on vajalikud selleks, et hinnata nõudeid, mida eraõiguslik isik võib erinevates menetlustes esitada (näiteks kohtuasi Finanzamt vs. E, C-657/19). Käibemaksust ei ole vabastatud arstitõendite väljastamine isiku

tervisliku seisundi kohta, eelkõige sõjapensioni määramiseks (kohtuasi Peter d'Ambrumenil ja Dispute Resolution Services, C-307/01) või invaliidisuspensioni määramiseks (kohtuasi M. Unterpertinger, C-212/01) või mille eesmärk ei ole otseselt seotud tervishoiutegevusega (näiteks kohtuasi CopyGene, C-262/08 – tüvirakupankade tegevus–, või kohtuasi PFC Clinic, C-91/12 – iluravi- või ilukirurgiaprotseduurid), või mille eesmärk on määrata kindlaks isiku vastutus ja hinnata kahju kehavigastusi puudutavates kohtuvaidlustes, samuti meditsiiniaruannete ja uuringute alusel arstlike arvamuste väljastamine, kuid ilma arstlike läbivaatuste tegemata, või arstlike läbivaatuste [tegemine] kohtumediitsiiniaruannete väljastamiseks kohtumenetluses osalevate isikute kutsealase hooletuse kohtuvaidlustes (kohtuasi Peter d'Ambrumenil ja Dispute Resolution Services Ltd, C-307/01). Maksust ei ole vabastatud ka isikute geneetilise soodumuse teatud haigustele bioloogiliste analüüside abil kindlaks määramine (kohtuasi D ja W, C-384/98) või toitumishooldamise teenus (kohtuasi Frenetikexito – Unipessoal Lda, C-581/19).

[22] Kindlustusega kaetud risk on käesoleval juhul – lisaks surmale ja kindlustuspoliisi lõppemisele – kindlustatud eraisiku raskelt haigestumine. Vastutus, mida kindlustusettevõtja (apellant) peab kandma, hõlmab kindlustatud isiku ravi välismaal ja selle ravi jaoks vajalikke korralduslikke ülesandeid. Teenus, mida apellant sai käibemaksuvabana, kuulub kindlustusteenuse hulka, mida ta kindlustatule haigetele osutab, ja vastavalt kindlustuspoliisile on apellandi osutatava teenuse lõppeesmärk võimaldada kindlustatud isikul saada teatavate haiguste korral ravi välismaal, mida korraldab Hispaania äriühing, ning seega on selle teenuse lõppeesmärk kindlustatud isiku haiguse diagnoosimine, ravimine ja välja ravimine. Kindlustusandjale osutatav teenus kuulub sellesse keerukasse kogumisse, mis hõlmab erinevaid lepinguid, ning seega tuleb neid asja menetleva Kúria (Ungari kõrgeim kohus) koosseisu arvates küsimuse, kas teenus on maksust vabastatud, lahendamisel arvesse võtta.

[23] Arvestades, et kindlustusteenuse raames saadud raviteenuseid kasutatakse ka terviseprobleemide diagnoosimiseks, ravimiseks ja võimalust mööda välja ravimiseks, ja Euroopa Kohtu praktikat (kohtuasjad M. Unterpertinger, C-212/01; Verigen Transplantation Service International, C-156/09; CopyGene, C-262/08; D ja W, C-384/98; Ambulanter Pflegedienst Kügler GmbH, C-141/00; Peter d'Ambrumenil, Dispute Resolution Services Ltd, C-307/01; X Gmbh(telefoninõustaise käibemaksuvabastus), C-48/19; Peters, C-700/17; Belgisch Syndicaat van Chiropraxie jt, C-597/17; Frenetikexito – Unipessoal Lda, C-581/19; Finanzamt vs. E, C-657/19; (D ja W), C-384/98; FC Clinic, C-91/12; Klinikum Dortmund, C-366/12; Solleveld ja van den Jout-van Eijnsbergen, C-443/04 ja C-444/04, ja Future Health Technologies, C-86/09), arvesse võttes leiab asja menetlev Kúria (Ungari kõrgeim kohus) koosseis, et käibemaksudirektiivi artikli 132 lõike 1 punkti c tuleb käesoleva kohtuasja asjaoludega seoses täiendavalt tõlgendada.

[24] [...] [resolutsioonis esitatud eelotsuse küsimuse kordamine]

[25] [...] [liikmesriigi õiguse menetlust käsitlev osa]

Budapest, 17. juuni 2021.

[...] [allkirjad]

TÖÖDOKUMENT